

กฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์

ไชยยศ เหมะรัชตะ *

ประวัติของกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

ก่อนที่จะมีกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของผู้แต่งหนังสือในประเทศไทย ได้มีประกาศของ
 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (หรือสมุคแห่งชาติปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2437 ซึ่งประกาศห้ามไม่ให้ผู้ใดเอา
 เรื่องความต่างๆที่โคลงพิมพ์ในหนังสือวิเศษไม่ว่าในเล่มใดไปตีพิมพ์โดยไม่ได้อุญาต
 กรรมสัมปาทิกสภา คำประกาศดังกล่าว ได้ให้ความคุ้มครองเฉพาะหนังสือวิเศษเท่านั้น
 ที่มีผลถึงหนังสืออื่นๆไม่ ในปี พ.ศ. 2444 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-
 เจ้าอยู่หัวจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. 120 และปี พ.ศ. 2457
 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติ
 กรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. 2457 ซึ่งออกมาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ของกฎหมายเดิม นำสั่งเด
 ว่ากฎหมายทั้งสองมุ่งคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมเท่านั้น

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการตราพระราชบัญญัติ
 คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ขึ้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2474 แต่ให้มีผลบังคับ
 ใช้เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2474 โดยยกเลิกกฎหมายทั้งสองฉบับที่เสีย และได้ขยายการคุ้มครอง
 ไปถึงงานศิลปกรรม งานในแขนงวิทยาศาสตร์ และงานต่างประเทศด้วย

---

* ไชยยศ เหมะรัชตะ รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรทิน บุญพันธ์ "ลิขสิทธิ์" วารสารมนุษยศาสตร์ 3 (ฉบับที่ 1, 2515) 17.

"กรรมสัมปาทิกสภา (คณะกรรมการหอพระสมุด) ได้นำความกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต
 ต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศห้าม ซึ่งพระองค์ก็ทรงพระราชทานพระ
 บรมราชานุญาตจึงให้มีประกาศห้ามดังกล่าว"

แต่โดยเหตุที่พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ได้บังคับใช้
 มาเป็นเวลานาน บทบัญญัติต่างๆจึงล้าสมัย เช่น ไม่มีบทบัญญัติในเรื่อง การคุ้มครองลิขสิทธิ์ในการ
 แพร่เสียงแพร่ภาพทางวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งในปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันในอนุบัญญัติกฎหมาย
 และวงการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งอัตราโทษปรับที่กำหนดไว้สำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ก็มีไม่เกิน
 50 บาท ต่อสำเนาที่คัดลอก 1 สำเนา แต่ไม่โทษปรับเกิน 500 บาท สำหรับการดัดแปลงหนึ่ง¹
 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่มีการลงโทษจำคุกในส่วน
 ความผิดที่ทำลงโดยหวังกำไรในทางการค้า ทำให้มีการละเมิดกฎหมายอยู่เสมอ จึงได้มีการปรับปรุง
 กฎหมายเดิมเสียเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงกลายเป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521²
 โดยโดยยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 เสีย พระราชบัญญัติ
 ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 นี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2521 แต่งานอันมีลิขสิทธิ์แล้วตาม
 กฎหมายเดิมในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีบังคับก็ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521
 ส่วนงานที่ใดทำขึ้นก่อนวันที่ 19 ธันวาคม 2521 และไม่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายเดิม แต่ได้รับการ
 คุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ คงได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521
 (มาตรา 50) ทั้งนี้สาระสำคัญของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มีเรื่องดังต่อไปนี้

ลักษณะของลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ คืออะไร มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้ให้ความนิยาม
 ว่า ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น"
 กฎหมายลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของบุคคลที่ใดก็ได้ที่
 ความรู้ความสามารถหรือความชำนาญของตนสร้างสรรค์ผลงานขึ้น และเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์
 งานใหม่ขึ้น อันจะเป็นผลประโยชน์ต่อมวลมนุษยชนโดยทั่วไป หากบุคคลใดสร้างสรรค์งานขึ้น
 ภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมาย ก็ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติในอันที่สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะ
 กระทำการใดๆ เช่น ทำซ้ำ ดัดแปลง โฆษณา ให้อะไรประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์ เป็นต้น
 จึงเห็นได้ว่า ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิในทางนี้แล้ว เป็นสิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคล
 อื่นกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นและมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายและลิขสิทธิ์เป็น

¹ มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474
² กฎหมายเหตุผลแห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521

ทรัพย์สินประเภทหนึ่งตามกฎหมายในมาตรา 99 คือ เป็นทรัพย์สินประเภทที่เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง แต่สามารถถือเอา ซึ่ง เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นได้ โดยจะโอนทั้งหมดหรือบางส่วนหรือจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลา หรือตลอดอายุแห่งอารักขาคopyrightก็ได้ แต่การโอนลิขสิทธิ์นี้จะต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เป็นการโอน หางมรดกเมื่อได้มีการ โอนลิขสิทธิ์ไปแล้ว ผู้สร้างสรรค์ยังมีสิทธิเฉพาะตัวที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนบิดเบือน ตัดทอน คัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นแก่งานจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ (มาตรา 15)

งานที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 นี้ต้องเป็นงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำให้ปรากฏเป็นรูปร่างขึ้นใหม่โดยความคิดริเริ่มของตนเอง และต้องเป็นงานประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ¹

1. งานประเภทวรรณกรรม ได้แก่งานนิพนธ์ทุกชนิดไม่ว่าแสดงออกมาโดยวิธีหรือในรูปแบบอย่างไร เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา คำปราศรัย สิ่งบันทึกเสียงหรือภาพอื่น ๆ เป็นต้น

2. งานนาฏกรรม ได้แก่ งานเกี่ยวกับกา รร่า การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และรวมถึงการแสดงโดยวิธีใดด้วย

3. งานศิลปกรรม ได้แก่ งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม งานภาพถ่าย งานภาพประกอบ แผนที่โครงสร้าง งานศิลปประยุกต์ และรวมถึงภาพถ่ายและแผนผังของงานดังกล่าวด้วย²

4. โสตทัศนวัสดุ ได้แก่ สิ่งบันทึกเสียง แผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง (เทป) แถบบันทึกภาพ (วีดีโอเทป) หรือสิ่งอื่นใดที่บันทึกเสียงหรือภาพ หรือบันทึกทั้งเสียงและภาพที่สามารถนำมาเล่นซ้ำได้อีก ไม่ว่าจะตองใช้เครื่องมืออื่นช่วยหรือไม่

¹ อนุบัญญัติของคำว่า "เจตนา" ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521

² งานเหล่านี้จะมีคุณค่าทางศิลปะหรือไม่ ไม่สำคัญ แต่ต้องเป็นงานในแขนงศิลปะ ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 368/2521 ที่ว่า ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมจะมีขึ้นได้ต้องเป็นศิลปกรรมที่ใดทำขึ้นในแขนงศิลปดังกล่าว รูป "ซูเปอร์แมน" มิใช่รูปศิลปะ แต่เป็นเพียงเครื่องหมายการค้า

5. ภาพยนตร์ โดเกะ ใต้ที่ค้นคว้า อันประกอบด้วยลำดับของภาพ ไม่ว่าจะมียี่สิบ
ประกอบด้วยหรือไม่ โดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะอย่างไร เพื่อสามารถให้นำออกฉาย
ได้อย่างภาพยนตร์ หรือสำหรับบันทึกลงวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายได้อย่างภาพยนตร์

6. งานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดเกะ งานที่นำออกสู่สาธารณชนโดยการแพร่เสียงทาง
วิทยุกระจายเสียง การแพร่เสียงหรือภาพ หรือแพร่ทั้งเสียงและภาพ ทางวิทยุ โทรทัศน์หรือโดยวิธี
อื่นคล้ายคลึงกัน

7. งานอื่นใดอันเป็นงานในแขนงวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ
งานเหล่านี้หากผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการใดมาซึ่ง
ลิขสิทธิ์ บุคคลนั้นย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แห่งงานบางชนิด
กฎหมายไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ (มาตรา 22) อันใดแก่

1. ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร
2. รัฐธรรมนูญและกฎหมาย
3. ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือ **โต้ตอบของกระทรวง
ทบวง กรม** หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือของท้องถิ่น
4. คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
5. คำแปล และการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ตามข้อ 1 ถึงข้อ 4 ที่กระทรวง ทบวง
กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

ทั้งนี้เพราะงานเหล่านี้ ควรเป็นงานสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิที่จะใช้กันได้โดย
ทั่วไป
การใดมาซึ่งกรรมสิทธิ์

การใดมาซึ่งลิขสิทธิ์ อันจะมีผลให้ใคร่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พ.ศ. 2521 นี้ แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1. การใดมาซึ่งลิขสิทธิ์ โดยการที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์งานขึ้น อันเป็น-

ผู้สร้างสรรค์ คือ ผู้ทำหรือก่อให้เกิดงานโดยความคิดริเริ่มของตนเอง (มาตรา 4
แห่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521) ซึ่งอาจมากกว่าหนึ่งคนก็ได้

ผลงานที่มีรูปร่างปรากฏขึ้น โดยการคิดค้นขึ้นใหม่ด้วยตนเองทั้งหมด หากเป็นเพียงความนึกคิด ยังไม่ปรากฏเป็นรูปร่าง ก็ไม่ได้รับการคุ้มครอง ผู้สร้างสรรค์ย่อมได้ลิขสิทธิ์จากงานที่สร้างสรรค์ นั้น ๆ ภายใต้เงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 6)

1.1. ถ้ายังมีโครงการงาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้สัญชาติไทยหรืออยู่ในราชอาณาจักรตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

1.2. ถ้าได้มีการโฆษณางานแล้ว การโฆษณางานนั้นได้โฆษณากครั้งแรกในราชอาณาจักรหรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีสัญชาติไทยหรืออยู่ในราชอาณาจักรไทย ตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในเวลาที่โฆษณางานครั้งแรก

ทั้งนี้การโฆษณาตามข้อ 1.1 และ 1.2 หมายถึง การนำสำเนาจำลองออกจำหน่าย โดยสำเนาจําลองนั้น มีปรากฏต่อสาธารณชนมากพอสมควรตามสภาพของงาน แต่ไม่หมายความถึงการแสดงหรือการทำให้ปรากฏซึ่งนาฏกรรม ดนตรีกรรม หรือภาพยนตร์ การบรรยายหรือปาฐกถาซึ่งวรรณกรรม การแพร่เสียงแพร่ภาพเกี่ยวกับงานใด การนำศิลปะออกแสดง และการก่อสร้างงานสถาปัตยกรรมและ ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้สัญชาติไทย ถ้าผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล จะต้อง เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายไทย

หากเป็นลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขตามมาตรา 42 ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์งานขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ผู้สร้างสรรค์ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น แต่อาจจางมีสิทธิในงานนั้นออกโฆษณาใดก็ตามวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงานนั้น เว้นแต่จะใดทำการตกลงเป็นอย่างอื่น¹ (มาตรา 7) แต่ผู้สร้างสรรค์ที่ได้สร้างสรรค์งานขึ้น โดยรับจ้างบุคคลอื่น ผู้ว่าจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น² (มาตรา 8)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เช่น นักแต่งเพลงใดแต่งเพลงให้กับบริษัทผลิตเทปแห่งหนึ่ง ในฐานะพนักงานหรือลูกจ้างตามสัญญาจ้าง ถ้ามิได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นให้ใคร เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ นักแต่งเพลงนั้น เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในเพลงที่แต่งขึ้น

² เช่น บริษัทสร้างภาพยนตร์ได้ว่าจ้าง นาย ก. นักแต่งเพลงให้แต่งเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ผู้ว่าจ้างคือบริษัทสร้างภาพยนตร์ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในบทเพลงนั้น หากบริษัทสร้างภาพยนตร์ตกลงกับนาย ก. ให้ลิขสิทธิ์ตกเป็นของนาย ก. ก็ได้.

2. การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการเอางานที่มีลิขสิทธิ์อยู่แล้วมาดัดแปลง¹ โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิม ผู้ที่ได้ดัดแปลงย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ดัดแปลงใหม่นี้ จะต้องเป็นงานที่มีรูปร่างปรากฏขึ้นโดยใช้ความรู้ ความสามารถ หรือความชำนาญของตนเอง กระทำใหม่ลักษณะเป็นของที่คิดขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เป็นเหตุให้เจ้าของลิขสิทธิ์เดิมได้รับการกระทบกระเทือนสิทธิที่มีต่องานเดิมนั้น² (มาตรา 9)

3. การได้ลิขสิทธิ์โดยการเอางานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้ว มารวบรวม หรือประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่ต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกนำมารวบรวมหรือประกอบเข้ากัน ผู้รวบรวมหรือประกอบเข้ากันนั้นได้ลิขสิทธิ์ในงานใหม่นั้น โดยงานใหม่นั้นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ หรือความชำนาญของตนเองใหม่มีลักษณะเป็นงานที่คิดขึ้นใหม่ (มาตรา 10)

4. การได้ลิขสิทธิ์โดยพลแห่งนิติกรรม ซึ่งอาจได้มาโดยการทำนิติกรรม ตกลงกันเป็นหนังสือระหว่างนายจ้างกับช่างงานหรือลูกจ้าง ให้ลิขสิทธิ์ในงานเป็นของนายจ้างตามมาตรา 7 หรือการได้มาโดยการทำนิติกรรมตกลงกันระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้สร้างสรรค์ ให้ลิขสิทธิ์ในงานเป็นของผู้สร้างสรรค์ตามมาตรา 8 หรือการได้มาโดยการโอนลิขสิทธิ์ทางนิติกรรมอื่น ๆ³

5. การได้ลิขสิทธิ์โดยพลของกฎหมาย ได้แก่ การรับมรดก หรือการที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐหรือของท้องถิ่น ได้ลิขสิทธิ์ในงานที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้าง หรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของตน (มาตรา 12)

¹ การดัดแปลง คือ การทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือจำลองงานต้นฉบับ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะ เป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนและในแต่ละงาน ความหมายของคำว่า ดัดแปลงก็แตกต่างกันออกไปจากหลักใหญ่ดังกล่าว (โปรดดูความหมายของคำว่า ดัดแปลง ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521)

² เช่น ตารางเดินรถ ศาลในประเทศอังกฤษเคยวินิจฉัยว่า ผู้จัดทำลิขสิทธิ์ในตารางเดินรถที่ได้ออกทำขึ้นใหม่ทุกเดือน แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเพียงประมาณเดือนละ 10 รายการ (มานะ พิทยาภรณ์ คำอธิบาย พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม กฎหมายสิทธิบัตรฯ กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2513 หน้า 11)

³ การโอนลิขสิทธิ์ต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เป็นการโอนทางมรดก (มาตรา 15)

การคุ้มครองลิขสิทธิ์

เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย ในอันที่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะ
กระทำการดังต่อไปนี้ (มาตรา 13) คือ

1. ทำซ้ำ คือการคัดลอกเลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ ฯลฯ
ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือคัดแปลง คือ การทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบ ปรับปรุง แก้ไข
งานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่ถือลักษณะเป็นการจัดทำงานใหม่ขึ้น ทั้งนี้ไม่ว่าทั้ง-
หมดหรือบางส่วน
2. นำออกโฆษณา¹ คือการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดง การบรรยาย
การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพ ฯลฯ ซึ่งงานที่จัดทำขึ้น
3. ใ้โทร โยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
4. อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตามข้อ 1 หรือข้อ 2 โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่าง
ใดหรือไม่ก็ได้ หากมิได้กำหนดไว้ถือว่าไม่เป็นการคัดสิทธิที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธินั้นอีก (มาตรา 14)

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยทั่วไป² มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมี
อยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย³ แต่กรณีที่ เป็นผู้สร้างสรรค์รวม

¹ความหมายของคำว่าโฆษณานี้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
พ.ศ. 2474 ไม่ กั้นความถึง...การเล่นแสดง นาฏกรรม ดนตรีกรรม หรือการแสดงปาฐกถา
หรือการ แสดงศิลปกรรมต่อประชาชนหรือการสร้างสถาปัตยกรรม ซึ่งคล้ายกับการ โฆษณาที่เป็นเงื่อนไข
ไซการไคมร ซึ่งลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521

²งานบางชนิดควรมีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตลอดไป กล่าวคือ ไม่มีกำหนดอายุ
แห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์สิ้นสุด หรือการใหม่การคุ้มครองมิให้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์บางชนิด ท
ทั้งนี้เพราะงานบางชนิดเป็นงานของประชาชาติ ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของประเทศ หรือ
วัฒนธรรมของประชาชน เช่นเพลงร่ำวง ภาพจิตรกรรมฝาผนัง งานพื้นบ้าน หรือเอกสารสำคัญ
ของทางราชการ ฯลฯ อันจะเป็นการควมคุมมิให้การนำไปคัดแปลงหรือประกอบเข้ากับงานอื่น
จนเปลี่ยนรูปไปจากลักษณะเดิม (ผู้เขียน)

³พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2476 กำหนดอายุแห่งการ
คุ้มครองลิขสิทธิ์ตลอดชีวิตของผู้ประพันธ์และต่อไปอีก 30 ปี นับแต่ผู้ประพันธ์ถึงแก่กรรม (มาตรา 14)

อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์หรือมรดกสุดท้ายซึ่งหากความตายหากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายก่อนที่ได้มีการโฆษณางานนั้นมีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์อยู่เป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่มีการโฆษณา (มาตรา 16)

กรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล หรือผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงและไม่รู้ตัวผู้สร้างสรรค์หรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์งานนั้น หรือกรณีงานภาพถ่าย โสตทัศนวัตถุ ภาพยนตร์ หรืองานแพร่เสียง แพร่ภาพ หรืองานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้าง หรือทำตามคำสั่ง หรือในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นโดยของรัฐหรือของ **ท้องถิ่น** ลิขสิทธิ์มีอยู่เป็นเวลา **ห้าสิบปี** นับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานเหล่านั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ลิขสิทธิ์ที่มีอยู่เป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก¹ (มาตรา 16 วรรค 4, มาตรา 17, 18, 20)

ส่วนงานศิลปะประยุกค์มีอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์อยู่เป็นเวลาห้าสิบห้าปี นับแต่ได้มีการ **โฆษณา** เป็นครั้งแรก

การนำงานที่มีลิขสิทธิ์ออกโฆษณาภายหลังจากรับห้าสิบปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่กรรมแล้วย่อมไม่ถือลิขสิทธิ์ขึ้นใหม่แต่ประการใด

การละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ คือ การที่บุคคลใดกระทำการที่กฎหมายให้สิทธิ์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวกระทำได้ โดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งพอที่จะแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยทางตรง โดยนการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ หรือกระทำแก่โสตทัศนวัตถุหรือภาพยนตร์อันมี **ลิขสิทธิ์ไม่ว่าใน**ส่วนที่เป็นเสียงหรือภาพ หรือทั้งเสียงและภาพ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 24, 25) คือ

1. ทำซ้ำ หรือคัดแปลง
2. นำออกโฆษณาโดยมิได้รับอนุญาต

---

¹ซึ่งหมายความว่า ถือเป็น การโฆษณาครั้งแรกเป็นหลักในการกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แม้จะมีการโฆษณาครั้งหลัง ก็ไม่ทำให้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ขยายเพิ่มอีก

นอกจากนี้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ แก่งานแพร่เสียงแพร่ภาพอันมีลิขสิทธิ์ก็ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (มาตรา 26) คือ

1. การจัดทำภาพยนตร์ โสตทัศนวัตถุ หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ไม่ว่าจะทำทั้งหมดหรือบางส่วน

2. แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ไม่ว่าจะทำทั้งหมดหรือบางส่วน

3. จัดให้ประชาชนฟังและชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า

2. การละเมิดลิขสิทธิ์โดยทางอ้อม ได้แก่การรู้อยู่แล้วว่างานใดใดทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่งานนั้น ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (มาตรา 27) คือ

1. ขาย ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอลาย ขาย เสนอให้เช่า เสนอให้เช่าซื้อ

2. นำออกโฆษณา

3. แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์

4. นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อการค้า ใดๆ นอกจากเพื่อใช้เป็นส่วนตัว

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 กำหนดข้อยกเว้นว่า การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ หากมีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (มาตรา 30) คือ

1. วิจัย หรือศึกษา

2. ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลในครอบครัวหรือญาติมิตร

3. ดิฉัน วิจารย์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

4. เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

5. ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดงหรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในรายงานผลการพิจารณา

6. ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดงหรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอนเพื่อประโยชน์ในการสอนของคุณ

7. คัดลอก ทำสำเนา คัดแปลงส่วนของงาน หรือคัดลอก หรือทำนุสรูปโดยผู้สอน หรือสถาบันศึกษาตามความเหมาะสมและตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียน ในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการจัดทำขึ้น หรือดำเนินการเพื่อหากำไร และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์เกิดความสมควร โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม แก่สังคมในการให้ประโยชน์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์กับความจำเป็นทางการศึกษาของประชาชนด้วย

8. นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอน

อนึ่งการกล่าว คัด ลอก หรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควร โดยรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น ไม่ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

นอกจากนี้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ยังให้ความคุ้มครองงมิให้ถือเป็นการละเมิด ลิขสิทธิ์แก่การกระทำของบุคคลต่าง ๆ ดังงานอันมีลิขสิทธิ์ดังนี้คือ

1. บรรณาธิการของห้องสมุด ในการทำสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ โดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ เพื่อหากำไร แต่เพื่อใช้ในห้องสมุดหรือ หอสมุดอื่น หรือให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการ วิจัยหรือการศึกษาตามจำนวนการทำสำเนาที่เหมาะสม (มาตรา 33)

2. ผู้นำใส่ตลับเทป หรือภาพยนตร์ออกโฆษณา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร คือ การนำออกให้ฟังหรือชม เพื่อความบันเทิงสำหรับประชาชนผู้ใช้บริการในสถานจำหน่ายอาหาร และ เครื่องดื่ม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ หรือนำออกให้ฟังหรือชมโดยสมาคมมูลนิธิ หรือองค์ การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล การศึกษา การศาสนาหรือการสังคม (มาตรา 34)

3. ผู้กระทำการวาดเขียน การเขียนระบายสี การก่อสร้าง การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การฉายภาพยนตร์ การแพร่ภาพหรือกระทำ การใด ๆ ทำนองเดียวกันแก่ศิลปกรรมอันตั้งเปิดเผยอยู่ประจำในที่สาธารณะ นอกจากงานสถาปัตยกรรม (มาตรา 35)

4. ผู้กระทำการวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การฉายภาพยนตร์ หรือการแพร่ภาพ งานสถาปัตยกรรม (มาตรา 36)

5. ผู้กระทำการบูรณะอาคารใดซึ่งเป็นงานสถาปัตยกรรมอันมีลิขสิทธิ์

6. พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้กระทำการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำ ให้แก่บุคคลใด ๆ เพื่อประโยชน์ของทางราชการแก่งานอันมีลิขสิทธิ์จะอยู่ในความครอบครอง ของทางราชการ

โทษและอาชญากรรมการฟ้อง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 มาก กล่าวคือ ผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์โดยทางตรง (คือละเมิดตามมาตรา 24, 25, หรือ 26) ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท¹ แต่ดำเนินการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท² (มาตรา 33)

ผู้กระทำละเมิดโดยทางอ้อม (คือละเมิดลิขสิทธิ์ตาม มาตรา 27) ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท³ แต่ดำเนินการกระทำเพื่อการค้า ผู้กระทำต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท (มาตรา 44)

ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษปรับตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนดห้าปี กระทำกรรมผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ อีก ต้องระวางโทษทัณฑ์³ (มาตรา 45) หากนิติบุคคลกระทำความผิด ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนเป็นผู้กระทำร่วมด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย (มาตรา 46)

---

¹ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ได้กำหนดโทษทางอาญาเป็นการปรับจำนวนห้าสิบบาทต่อหนึ่งสำเนาที่คัดลอก แต่ต้องไม่เกินห้าร้อยบาทสำหรับการค้ารายหนึ่ง (มาตรา 25)

²ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 มิได้ถือการกระทำเพื่อการค้าเป็นเหตุให้โทษหนักขึ้น

³ตามมาตรา 25 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 กำหนดโทษปรับตามอัตราอย่างสูงที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น มิได้ให้รับโทษทัณฑ์เหมือนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 นี้ (ดูมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474)

สิ่งของที่ได้ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ¹ และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดในตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์ ส่วนสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิน (มาตรา 49) จึงค่าปรับที่ได้อำระตามคำพิพากษานี้จ่ายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ครั้งหนึ่ง โดยไม่คิดสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายในทางแพ่ง สำหรับส่วนที่เกินคือ (มาตรา 49)

ความคิดตามพระราชบัญญัติ¹ เป็นความคิดอันชอบความกันได้ (มาตรา 48)

อายุความแห่งการฟ้องร้องคดีละเมิดลิขสิทธิ์ที่กำหนด 3 ปี นับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์รู้ถึงการละเมิด แต่ต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ (มาตรา 29) ซึ่งเป็นอายุความพิเศษที่ต่างจากอายุความในคดีละเมิดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ให้นิยามให้ความคุ้มครองแก่งานต่างประเทศตามพระราชบัญญัตินี้คือ

1. งานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศไทยที่เป็นภาคีแห่งอันสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่ประเทศไทยเป็นภาคีด้วย ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ

1.1 ประเทศของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความคุ้มครอง เช่น เกี่ยวกับการงานอันมีลิขสิทธิ์ของภาคีอื่น ๆ แห่งอนุสัญญา

1.2 งานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ

2.1 ประเทศไทยรวมเป็นสมาชิก¹ องค์การระหว่างประเทศนั้นอยู่ด้วย

2.2 ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบิร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. 1886¹ ซึ่งอนุสัญญานี้ได้ถือตั้งขึ้น ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ

¹ธวัช รัตนากิชาติ, การคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม (กรุงเทพมหานคร :

วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 1886 โดยมีสนาภาพระหวางประเทศเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ The Berne Union ในปี ค.ศ. 1893 ได้ปรับปรุงกลายเป็น Bureaux Internationaux Reunis pour la Protection de la Propriete Intellectuelle (BIRPI) เป็นผู้บริหารอนุสัญญาฯ และในปี ค.ศ. 1967 ได้ปรับปรุงองค์การบริหารอีก โดยเปลี่ยนเป็นองค์การโลกว่าด้วยความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (World Intellectual Property Organization : WIPO)

อนุสัญญาเบอร์นาฯ นี้ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับการกาลเวลาตามฉบับด้วยกันคือ

1. The Additional Act of Paris, 1896 ได้แก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1896
2. The Berlin Act, 1908 ได้ปรับปรุงแก้ไขอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 1908
3. The Berne Additional Protocol, 1914 ได้จัดทำพิธีสวกรเพิ่มเติมอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1914
4. The Rome Act, 1928 ได้ปรับปรุงแก้ไขอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน ค.ศ. 1928
5. The Brussels Act, 1948 ได้ปรับปรุงแก้ไขอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1948
6. The Stockholm Act, 1967 ได้ปรับปรุงแก้ไขอนุสัญญาฯ นี้ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1967
7. The Paris Act, 1971 (ฉบับล่าสุด) ได้ปรับปรุงอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 1971

อนุสัญญาเบอร์นาฯ นี้แบ่งออกเป็นสองภาค คือ

1. Substantive Clauses เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้คุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศสมาชิก
2. Administrative Clauses เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการบริหารอนุสัญญาฯ นี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีบทบัญญัติที่ว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในฉบับแก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1908 และพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาฯ นี้ ลงวันที่ 20 มีนาคม

ค.ศ. 1914 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2474 และบทบัญญัติการบริหาร ในฉบับแก้ไข
 ณ กรุงปารีส ค.ศ. 1971 เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2523¹ โดยที่ประเทศไทยพิจารณา
 เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก จึงอาศัยอำนาจแห่งอนุสัญญาเบอร์นาฉบับ
 แก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน กำหนดข้อสงวนไว้ 6 ข้อ² ที่ไม่ขอโอนทรัพย์สินทางปัญญาในอนุสัญญาเบอร์นา
 ฉบับแก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน โดยเฉพาะในข้อสงวนที่ 3 เกี่ยวกับสิทธิในดุษฎีประพันธ์ที่จะ
 แปลหรือมอบอำนาจให้ทำการแปลผลงานของตนเมื่อตน 10 ปีไปแล้ว ถ้าหากว่ายังมีได้อนุญาตให้
 แปลเป็นภาษาที่ต้องการ เจ้าของลิขสิทธิ์จะห้ามหรือไม่อนุญาตไว้แปลเป็นภาษาอื่น ๆ ไม่ได้ และ
 ในข้อสงวนที่ 5 การคุ้มครองนารกรรม ดนตรี และนาฏกรรมดนตรี ไม่ว่าจะโดยทางต่อสาธารณชน
 ก็ตามจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายกล่าวคือ ถ้าหากผู้ประพันธ์หรือผู้ใดในผลงานว่าห้ามมิให้แปล
 หรือทำสำเนาที่ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์นา มีผลก่อให้เกิดหน้าที่ที่รัฐจะต้องปฏิบัติตาม
 อนุสัญญาเบอร์นาฉบับนี้ ซึ่งถ้าจะให้อนุสัญญามีผลในภายในประเทศ รัฐต้องบัญญัติกฎหมายภายในขึ้น
 โดยบรรลุผลตามที่ปรากฏในอนุสัญญาดังกล่าว เพื่อให้อนุสัญญามีผลเปลี่ยนแปลงเป็นกฎหมายในปัจ
 ฉันทภายในประเทศ³ ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ใน
 หมวด 2 ที่ว่าด้วยลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้บัญญัติรองรับไว้⁴ ซึ่งในการแปล ประเทศไทยได้นำ
 ระบบการแปลตามข้อสงวน เมื่อพ้นกำหนด 10 ปี แล้วถือเป็นงานสาธารณะ ไม่มีลิขสิทธิ์ในการ
 ที่จะห้ามแปลและเมื่อได้ใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ในมาตรา 42 ก็กล่าวถึงลิขสิทธิ์
 ระหว่างประเทศจะได้รับการคุ้มครองตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งหลังจาก

¹ WIPO, MEMBER STATES OF THE WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION AS ON JANUARY 1, 1981.

² ธวัช รัตนแก้วช่าสฤษดิ์, การคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม, หน้า 42.

³ อุกฤษฏ์ มงคลนาวิน, คู่มือกฎหมายระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 132.

⁴ โปรดดู พระยานิติศาสตร์ไพศาลฯ ปาฐกถา เรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมรวมปาฐกถาซึ่งเสด็จที่สามัคยาจารย์สมาคม ตั้งแต่ พ.ศ. 2470 - 2474, หน้า 596-

ได้มีการพิจารณาพระราชบัญญัติกำหนดเงื่อนไขบังคับว่าอยู่หลายปีในที่สุดก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. 2526 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2526 โดยมีบทบัญญัติอยู่ 6 มาตรา มีสาระสำคัญโดยย่อ คือ

1. งานอันมีลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติในมาตรา 4 คือ

(1) ในกรณีงานนั้นยังไม่ได้โฆษณา ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติหรือเป็นคนในบังคับของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ทั้งตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

ในกรณีที่ได้โฆษณาแล้ว การโฆษณาดังกล่าวเป็นครั้งแรกในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา

(2) งานนั้นจะต้องเป็นงานที่เป็นไปตามเงื่อนไข และวิธีการในกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ด้วย

2. เรื่องจ่ายแห่งการคุ้มครองนั้น มาตรา 5 บัญญัติให้มีอายุแห่งการคุ้มครองตามที่กฎหมายของประเทศที่เกิดแห่งงานนั้นกำหนดไว้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ของไทย

3. เรื่องลิขสิทธิ์ในการแปลนั้น มาตรา 5 วรรค 2 บัญญัติว่า "ในกรณีที่แปลวรรณกรรมหรือนาฏกรรม ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้จัดให้หรืออนุญาตให้ผู้อื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย และโฆษณาคำแปลนั้นในราชอาณาจักรภายในสิบปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการโฆษณาวรรณกรรมหรือนาฏกรรมดังกล่าวเป็นครั้งแรก ให้ถือว่าสิทธิที่จะห้ามมิให้ทำซ้ำหรือดัดแปลงหรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักร เป็นอันสิ้นสุดลง"

4. ประเทศที่จะถือเป็นประเทศที่เกิดแห่งงานนั้น มาตรา 3 บัญญัติว่า ได้แก่

(1) ประเทศที่ผู้สร้างสรรค์มีสัญชาติหรือเป็นคนในบังคับ หรือมีถิ่นที่อยู่ ทั้งนี้ตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น ถ้างานนั้นเป็นงานที่ยังไม่ได้โฆษณา

(2) ประเทศที่ได้โฆษณางานนั้นเป็นครั้งแรก ถ้างานนั้นเป็นงานที่ได้โฆษณาแล้ว

(3) ประเทศที่กฎหมายบัญญัติว่าจ่ายแห่งการคุ้มครองดังกล่าวไว้ด้วย คำว่า "งานนั้น" เป็นงานที่ได้โฆษณาพร้อมกันในหลายประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา หรือ

(4) ประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ถ้างานนั้นเป็นงานที่ได้โฆษณาพร้อมกันในประเทศที่มีได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา และในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา

บรรณานุกรม

ธวัช รัตนวิสาดี. การคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม. กรุงเทพฯ, กรมศิลปากร, 2511.

มานะ พิทยาภรณ์. คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม กฎหมายสิทธิบัตร ฯ.
กรุงเทพฯ, โรงเรียนกฎหมายรามคำแหง, 2518.

สุรัตน์ นุเมนนท์. "ลิขสิทธิ์" วารสารมนุษยศาสตร์ 3 ฉบับที่ 1, 2515) : 17.

อุกฤษ มงคลนาวิน. คำบรรยายกฎหมายระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย